

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/246900,Krakowskie-uroczystosci-upamietniajace-ofiary-niemieckiej-agresji-na-Polske.html>
07.09.2026, 00:50

Krakowskie uroczystości upamiętniające ofiary niemieckiej agresji na Polskę

1 września 2026 r., w 87. rocznicę wybuchu II wojny światowej, w Krakowie odbyły się uroczystości ku czci ofiar niemieckiej agresji na Polskę, zorganizowane przez krakowski oddział IPN i wojewodę małopolskiego.

01.09.2026

We mszy świętej w kościele Niepokalanego Poczęcia NMP przy ul. Rakowickiej oraz w ceremonii z udziałem Wojska Polskiego przy pomniku Żołnierzy Września i Armii „Kraków” na Cmentarzu Rakowickim wzięli udział zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski i dyrektor krakowskiego oddziału dr hab. Filip Musiał.

- Polacy, obywatele Rzeczypospolitej, obywatele różnych wyznań, stanęli do obrony swojej ojczyzny. Walka, którą wówczas stoczono zakończyła się niepowodzeniem, wobec przewagi najpierw agresora niemieckiego, którego wspierały siły słowackie [...], a od 17 września w sukurs Niemcom przyszli ich sojusznicy - Armia Czerwona i Stalin. Tej walki nie można było wówczas wygrać. , zawiodły sojusze, ale Polacy nigdy się nie poddali. Nigdy nie podpisano aktu kapitulacji. Kiedy trwały jeszcze walki Polacy [...] tworzyli już załóżki polskiej armii podziemnej i Polskiego Państwa Podziemnego. Agresorzy, którzy zaatakowali we wrześniu 1939 r. spalili polski dom. Spalili go i wymordowali prawie sześć milionów naszych obywateli. Ta zbrodnia, zbrodnia ludobójstwa, w niewielkim zakresie doczekała się osądzenia zbrodniarzy w Niemczech, nie mówiąc już o Związku Sowieckim. Większość zbrodniarzy uniknęła kary , uniknęła odpowiedzialności, a Polska do dzisiaj oczekuje od Niemiec reparacji za okupację, za mordy, grabież i cierpienie polskich obywateli. [...] Kiedy dziś spotykamy się tu - w Krakowie, by oddać hołd bohaterom 1939 roku, od tygodnia Instytut Pamięci Narodowej prowadzi prace ekshumacyjne żołnierzy września we lwowskim Hołosku. Odkrywamy mogiły pochowanych tam ponad 130 żołnierzy Wojska Polskiego. To nasz obowiązek, aby ekshumować ich i przenieść na kwaterę wojenną - tam, gdzie jest ich miejsce - wśród towarzyszy broni. Zawsze wracamy po swoich! Nasza pamięć o tamtych wydarzeniach, o bohaterskiej walce, o ofierze, którą złożył naród polski, jest obowiązkiem. Powinnością wobec tych, którzy wówczas bronili Polski - powiedział w swoim wystąpieniu zastępca prezesa IPN.

Znicze na grobach westerplatczyków

Po zakończeniu oficjalnej uroczystości delegacje zapaliły znicze na grobach pochowanych w Krakowie żołnierzy z Westerplatte - Franciszka Dąbrowskiego (Cmentarz Rakowicki, ul. Prandoty, kwatera LXVII, rząd pld. 1, miejsce 4) i Mieczysława Słabego (Cmentarz Wojskowy przy ul. Prandoty, kwatera 6 WOJ, rząd 6, miejsce 4, pas podoficerski).

Franciszek Dąbrowski (1904-1962). Urodził się w 1904 r. w Budapeszcie. Służył w Wojsku Polskim od 1918 r. Ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Warszawie i rozpoczął służbę w 3. Pułku Strzelców Podhalańskich w Bielsku. Od 1937 r. służył w Wolnym Mieście Gdańsku jako zastępca komendanta Oddziału Wartowniczego Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Był jednym z kierujących walkami obronnymi Westerplatte we wrześniu 1939 r. Wojnę spędził w obozach jenieckich. Po 1945 r. służył w marynarce wojennej. Współtworzył organizację kombatancką - Związek Obrońców Westerplatte. W związku ze służbą wojskową wstąpił do PPR. W 1950 r. został usunięty z partii i zwolniony ze służby. Zmarł w 1962 r.

Mieczysław Słaby (1905-1948). Urodził się w 1905 r. w Przemyślu. W 1933 r. ukończył studia medyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Dwa lata później został powołany, jako lekarz, do wojska. Służył m.in. w 38. Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich. Od sierpnia 1939 r. był lekarzem w Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Opiekował się rannymi w czasie obrony półwyspu. Następnie został, mimo posiadania stopnia oficerskiego, umieszczony w stalagu. Po zakończeniu wojny jako lekarz trafił do ambulatorium VIII Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza w Przemyślu. W listopadzie 1947 r. został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa. W wyniku brutalnego śledztwa zmarł w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie 15 marca 1948 r.

Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczków. Fot. Janusz Słezak (IPN)

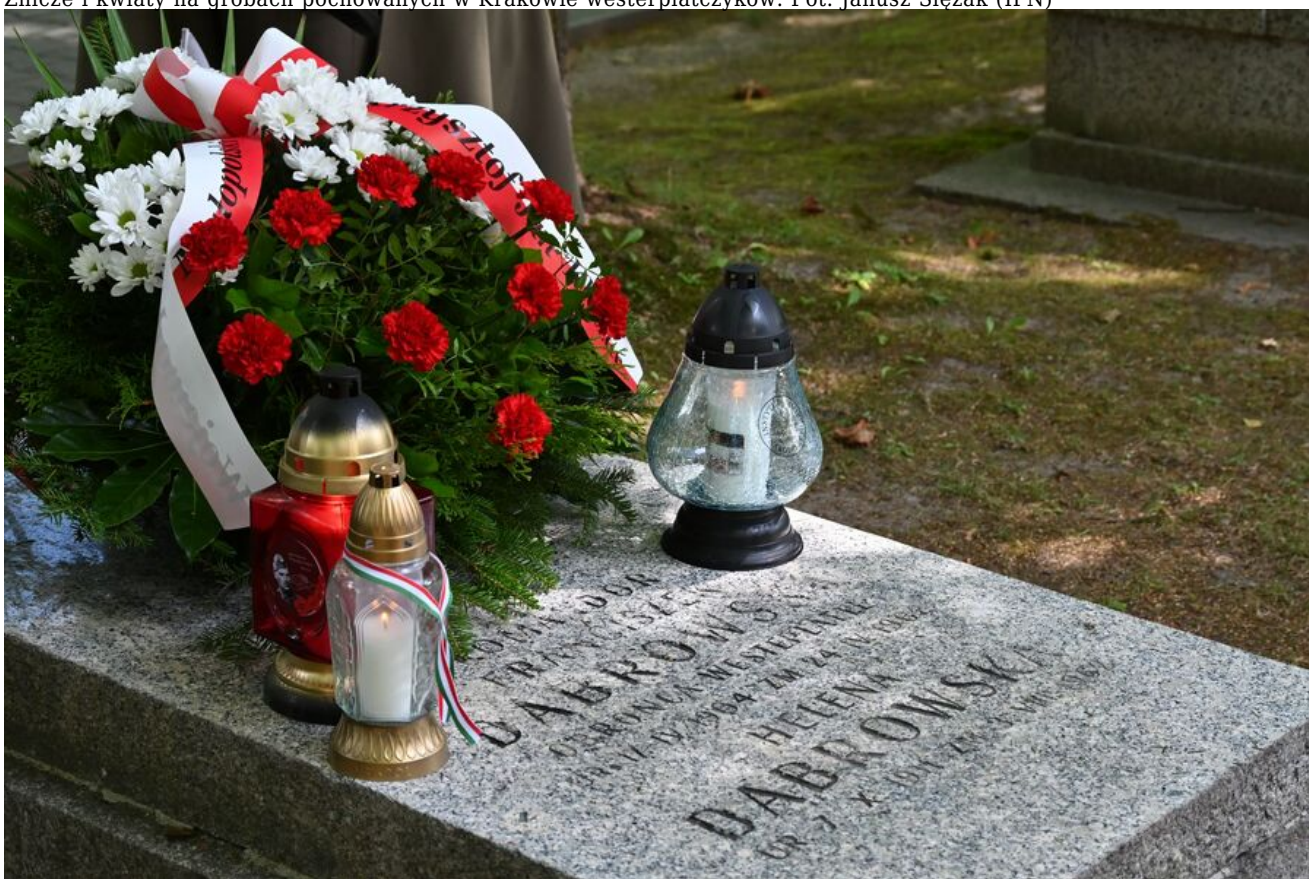
Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczków. Fot. Janusz Słezak (IPN)

Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczków. Fot. Janusz Słezak (IPN)

Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczyków. Fot. Janusz Słszak (IPN)

Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczyków. Fot. Janusz Słszak (IPN)

Znicze i kwiaty na grobach pochowanych w Krakowie westerplaczków. Fot. Janusz Słezak (IPN)

Zastępca dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr Michał Wenklar odwiedził mogiły Franciszka Wolasa w Oświęcimiu (towarzyszył mu wiceprezydent Oświęcimia Krzysztof Kania) oraz ks. Leona Bemkego w Kleczy Dolnej (był razem z przedstawicielami Campusu Bemke).

Znicze na grobach westerplaczków. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Znicze na grobach westerplaczków. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Znicze na grobach westerplaczków. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Znicze na grobach westerplaczczyków. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Zastępca dyrektora oddziału Cecylia Radoń zapaliła znicze na grobach westerplaczczyków w woj. świętokrzyskim: w Kazimierzy Wielkiej (Stefan Gajda, Jan Stradomski), Kazimierzy Małej (Józef Michalik), Rogowie (Wacław Bacharz), Brzostkowie (Bronisław Drobek), Zborówku (Franciszek Łojek, Stanisław Zając) oraz w woj. małopolskim: w Otfinowie (Michał Łata) i Rachwałowicach (Józef Grudzień).

Znicz na grobie Bronisława Drobka w Brzostkowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Bronisława Drobka w Brzostkowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Bronisława Drobka w Brzostkowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Józefa Michałika w Kazimierzy Małej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Józefa Michalika w Kazimierzy Małej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Stefana Gajdy i Jana Stradomskiego w Kazimierzy Wielkiej. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobie Michała Łaty w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Michała Łaty w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Michała Łaty w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Józefa Grudnia w Rachwałowicach. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Józefa Grudnia w Rachwałowicach. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Wacława Bacharza w Rogowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Wacława Bacharza w Rogowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Wacława Bacharza w Rogowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Wacława Bacharza w Rogowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicz na grobie Wacława Bacharza w Rogowie. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Franciszka Łojka i Stanisława Zająca w Zborówku. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Franciszka Łojka i Stanisława Zająca w Zborówku. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Franciszka Łojka i Stanisława Zająca w Zborówku. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Franciszka Łojka i Stanisława Zająć w Zborówku. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Znicze na grobach Franciszka Łojka i Stanisława Zająć w Zborówku. Fot. Marcin Krzek-Lubowiecki (IPN)

Niemiecka agresja na Polskę

1 września 1939 r. III Rzesza zaatakowała Polskę. O godz. 4.45 niemiecki pancernik szkolny „Schleswig-Holstein” rozpoczął ostrzał Westerplatte – Wojskowej Składnicy Tranzytowej na

terenie Wolnego Miasta Gdańska, bronionej przez załogę (około 200 żołnierzy) pod dowództwem mjr. Henryka Sucharskiego i kpt. Franciszka Dąbrowskiego. Przez siedem dni Polacy bohatersko odpierali niemieckie ataki z morza, ziemi i powietrza.

Do historii przeszła także obrona Poczty Polskiej w Gdańsku. Polacy poddali się dopiero po południu, gdy budynek został podpalony. Miesiąc później zostali rozstrzelani przez Niemców.

1 września 1939 r. na Polskę napadła także sprzymierzona z Niemcami armia słowacka.

Jedną z pierwszych zaatakowanych miejscowości był Wieluń, zbombardowany przez Luftwaffe. Liczbę ofiar szacuje się na około 1200 cywilów. W pierwszych dniach września 1939 r. w wielu miejscach w Polsce doszło do masowych egzekucji cywilów. Zbrodnie te popełnili żołnierze Wehrmachtu. Zgodnie z rozkazami Hitlera agresorzy dążyli nie tylko do odniesienia zwycięstwa militarnego, lecz także do wyniszczenia ludności cywilnej. Gdy 17 września na wschodnie rubieże Rzeczypospolitej wkroczyła Armia Czerwona, rozbiór Polski został przesądzony.

Mimo że w wielu miejscach trwał bohaterski opór, 27 września z powodu dramatycznego położenia ludności cywilnej, pozbawionej żywności, prądu i bieżącej wody, zdecydowano o przerwaniu obrony Warszawy. Dwa dni później poddała się twierdza Modlin, a 2 października skapitulował Hel. Ostatnie strzały kampanii padły na Lubelszczyźnie, dokąd dotarły w końcu września oddziały Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. Franciszka Kleeberga, maszerujące na pomoc Warszawie. 6 października 1939 r. po zaciętej bitwie z Niemcami pod Kockiem, z powodu wyczerpania amunicji, Polacy złożyli broń.

Już we wrześniu 1939 r. powstały pierwsze załączki konspiracji niepodległościowej. 27 września 1939 r. w oblężonej przez Niemców Warszawie gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz utworzył wraz z grupą oficerów Służbę Zwycięstwu Polski. 4 grudnia premier rządu RP na uchodźstwie gen. Władysław Sikorski powołał Związek Walki Zbrojnej. 14 lutego 1942 r. przekształcił go w Armię Krajową.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków

II wojna światowa

Rocznica